

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ВІСНИК ІНСТИТУТУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Збірник наукових праць

Серія:

Філософія
Педагогіка
Психологія

ВИПУСК 23

Київ
2012

ББК 95
УДК 06
В 53

Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 23. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 168 с.

Фахове видання затверджене президією ВАК України 2010 року (Постанова №1-05/2 від 10 березня 2010 р., філософські, психологічні науки та № 1-05/4 від 26 травня 2010 р., педагогічні науки).

Редакційна колегія:

Андрущенко В. П. – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (голова)
Андрущенко Т. І. – доктор філософських наук, професор
Бех В. П. – доктор філософських наук, професор
Бондар В. І. – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Борисова З. Н. – доктор педагогічних наук, професор
Булах І. С. – доктор психологічних наук, професор
Вашкевич В. М. – доктор філософських наук, професор
Вільчковський Е. С. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Вовк Л. П. – доктор педагогічних наук, професор
Волинка Г. І. – доктор філософських наук, професор
Гузій Н. В. – доктор педагогічних наук, професор
Загарницька І. І. – кандидат філософських наук, професор (заступник голови)
Закович М. М. – доктор філософських наук, професор
Кононко О. Л. – доктор психологічних наук, професор
Кузьменко В. У. – доктор психологічних наук, професор
Пироженко Т. О. – доктор психологічних наук, професор
Бушай І. М. – доктор психологічних наук, професор
Мозгова Г. П. – доктор психологічних наук, професор
Предборська І. М. – доктор філософських наук, професор
Приходько Ю. О. – доктор психологічних наук, професор
Розова Т. В. – доктор філософських наук, професор
Синьов В. М. – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Фомичова Л. І. – доктор психологічних наук, професор
Ярошенко О. Г. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Редакція:

Кочубей Н. В. – доктор філософських наук
Левінець Н. В. – кандидат педагогічних наук
Гальченко В. М. – кандидат психологічних наук

Адреса редакції: 04141, Київ, вул. Автозаводська, 47,
тел./факс 044 463 92 10; E-mail: visnuk_ird@ukr.net

Рекомендовано до друку Вченою Радою Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова (протокол № 2 від 25 вересня 2012 р.).

Реєстраційне свідоцтво № 14704-3675Р, серія КВ

© НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012
© Інститут розвитку дитини, 2012

ЗМІСТ

Філософія

Блохін Олег Спорт як феномен культури.....	5
Буковинський Адріан Потрібність в житті людини.....	9
Ващенко Ольга Політична культура і соціалізації особистості в трансформаційному суспільстві.....	14
Вернидуб Роман Проектування дослідницьких програм підготовки бакалаврів.....	18
Гончаров Володимир Управління освітою в умовах формування її інноваційного типу.....	24
Дідков Олександр Формування здорового способу в системі дошкільця.....	30
Панченко Леся Філософські аспекти розвитку університетської освіти.....	37

Педагогіка

Амет-Уста Зарема Вплив дошкільного навчального закладу та сім'ї на формування доброзичливого ставлення до людей різних національностей у дітей старшого дошкільного віку.....	43
Барсуковська Галина Інтегровані заняття як засіб фізичного вихователя дітей дошкільного віку в природних умовах.....	47
Богущ Алла Наступність і перспективність Державних стандартів початкової та дошкільної освіти.....	51
Борисова Олена Розвиток творчої особистості у контексті професійного навчання.....	54
Житнік Тетяна Аналіз художніх образів митців епохи Модернізму та малюнків старших дошкільників: дослідження аналогії.....	59
Зайцева Лариса Наукові орієнтири та методичне забезпечення ознайомлення дошкільників з об'єктами природно-предметного довкілля.....	65
Заліський Анатолій Культурно-освітнє середовище регіону як об'єкт управління.....	70
Зыль Оксана Развитие способности к синестезии в процессе формирования эстетического интереса у детей старшего дошкольного возраста.....	75
Іваннікова Марина Етнопедагогічні традиції, їх зміст, структура, функції.....	79
Коржук Ольга Емпатія як професійно значуща якість особистості вихователя дітей дошкільного віку.....	84

Корякіна Ірина	
Педагогічні умови виховання відповідальності у дітей 6-го року життя в процесі спільної предметно-практичної діяльності.....	90
Кот Наталія	
До питання про технології екологічного виховання дошкільників: загальний підхід...	96
Кудрявцева Олена	
Досвід запровадження рейтингової системи оцінювання знань майбутніх педагогів з дошкільної освіти у курсі «Вступ до спеціальності».....	101
Олійник Олена	
Інформаційне коло підготовки вихователів дошкільного навчального закладу до здійснення театралізованої діяльності.....	106
Петько Людмила	
Підготовка майбутніх педагогів-вихователів до навчання дітей іноземної мови в дошкільних освітніх закладах.....	111
Рібцун Юлія	
Застосування компетентнісного підходу у спеціальній дошкільній освіті дітей із ОМЗ	115
Романова Марина	
Содержание и структура психолого-педагогического потенциала личности педагога..	120
Світлична Світлана	
Особливості використання театралізованих ігор у процесі виховання ціннісного ставлення до себе у старших дошкільників засобами народної педагогіки Слобожанщини.....	124
Степанова Тетяна	
Компоненти і чинники формування змісту освіти.....	128
Школяк Анна	
Личность в персоналистической педагогике: акценты нового тысячелетия.....	132
Шулигіна Раїса	
Соціалізація і виховання молоді: проблемне поле трансформацій.....	135
Янісів Юлія	
Поняття та завдання «інноваційного розвитку освіти».....	140
Яременко Лілія	
Позашкільна освіта: проблема визначення.....	144
Психологія	
Нагула Олена	
Психологічні особливості батьківської компетентності молодого подружжя.....	150
Сітцева Марина	
Психологічні особливості мультфільмів для дітей.....	155
Терещенко Марія	
Емпіричне дослідження дитячо-батьківських стосунків як фактора становлення образу сім'ї дошкільників.....	158
Наші автори	166

УДК 378.015.31:37.011.3-051

СОЦІАЛІЗАЦІЯ І ВИХОВАННЯ МОЛОДІ: ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Раїса Шулігіна

Київ

У статті аналізуються різні підходи до визначення поняття «молодь». Обґрунтовується значущість здійснених наукових досліджень у даному напрямі, окреслюється коло специфічних проблем молодих людей, визначається важливість вихідних позицій взаємовпливу соціальних, соціально-педагогічних і освітніх установ щодо соціалізації і виховання молоді в Україні.

Ключові слова: *молодь, молода людина, особистість, вуз, соціум, суспільство, проблема, молодіжна політика, трансформація.*

Сучасний етап розвитку нашої держави досить складний і суперечливий. В країні формується нове суспільство, основою якого має стати чесність, довіра і відповідальність. Ці суспільні трансформації вимагають особливої уваги до вирішення багатьох соціальних проблем, зокрема у молодіжному середовищі. Соціальна спрямованість сучасних трансформаційних процесів гарантується Конституцією України, в якій зазначено: «Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою».

У багатьох документах, зокрема Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті, Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (15 грудня 1992 р.), Законів України «Про освіту», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (5 лютого 1993 р.), Державній цільовій соціальній програмі «Молодь України» на 2009–2015 рр., Указів та розпоряджень Президента України: «Про гранти Президента України для обдарованої молоді», «Про Національну раду з питань молодіжної політики» та інших нормативних документів підкреслюється необхідність розвитку освіти, орієнтованого на формування соціально-творчої, морально стійкої особистості, відповідальної за результати і наслідки прийнятих та реалізованих рішень, зацікавленої в професійному зростанні.

У цьому вбачається соціальне замовлення держави на формування особистості молодої людини, здатної до морального вибору, орієнтованого на благо інших людей і себе. Це обумовлено тим, що у швидко змінному світі стратегічні пріоритети будуть мати ті держави, які зможуть ефективно розвивати і продуктивно використовувати інноваційний потенціал розвитку, основним носієм якого є молодь. Досягнення цього результату можливе лише на основі реалізації планомірної, системної, продуктивної виховної роботи з молоддю, об'єднання державних і суспільних ресурсів. Саме молодь прийнято вважати значною за кількістю групою нового покоління, яка в найближчому майбутньому буде визначати обличчя нації і формувати економічну, політичну і духовну основу суспільства.

Метою даної статті є привернення уваги широкого кола українського суспільства до питання організації і розвитку соціальної роботи, перш за все, з дітьми та молоддю в освітніх установах різних типів та конструктивного досвіду, накопиченого в інших країнах, зокрема з розвиненою ринковою економікою, за достатньо довгий період існування даного явища – соціальної роботи з молоддю.

З погляду сучасного соціального пізнання важливим уявляється розгляд змісту основних підходів до визначення поняття «молодь».

Одне з перших визначень поняття «молодь» дано в 1968 р. соціологом В. Т. Лісовським: «Молодь – покоління людей, що проходять стадію соціалізації, засвоюють, а в певному віці вже засвоїли, освітні, професійні, культурні та інші соціальні функції. Залежно від конкретних історичних умов вікові критерії молоді можуть коливатися від 16 до 35 років» [9, 41].

Наступне визначення поняття *молодь* було дано І. С. Коном: «молодь – соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального положення і обумовлених тим чи іншим складом соціально-психологічних властивостей. Саме це визначення згодом стало основним в соціології молоді. Молодість як певна фаза, етап життєвого циклу біологічно універсальна, але її конкретні вікові рамки, пов'язаний з нею соціальний статус і соціально-психологічні особливості мають соціально-історичну природу і залежать від суспільного устрою, культури і властивих даному суспільству закономірностей соціалізації» [2, 251].

Традиційним у наукових колах є стратифікаційний підхід, при якому молодь визначається як особлива соціально-демографічна група, обмежена віковими рамками, специфічними соціальними ролями, статусом і соціальними позиціями. Група, що переживає період становлення соціальної зрілості, входження у світ дорослих, адаптацію до нього і майбутнього оновлення.

У соціалізаційному підході «молодь» – це період соціального зростання, первинної соціалізації, головна мета молоді – самовизначення, персоналізація.

Наш науковий інтерес збігається з тими науковцями, які розглядають поняття «молодь» як інтегроване поняття, що включає такі ознаки:

- вікові межі та соціально-психологічні особливості;
- специфіка соціального статусу, рольових функцій і соціокультурної поведінки;
- специфіка соціально-демографічної групи;
- специфіка процесу соціалізації, в якому поєднується соціальна адаптація та індивідуалізація;
- специфіка самовизначення, самоорганізації, самоідентифікації молоді як специфічної групи.

З огляду на вік і положення студентська молодь гіперактивна і потенційно здатна здійснювати безпосередній і суттєвий вплив на характер і спрямованість соціально-економічних і політичних процесів у суспільстві. Значну роль у вирішенні окреслених завдань відведено вищим навчальним закладам, оскільки період навчання у вузі в масштабах людського життя співпадає з періодом соціального дозрівання молоді людини.

Визначення ступеня розробленості досліджуваного питання базується на аналізі наукових джерел з проблем формування соціальних якостей особистості, взаємодії соціальних інститутів, вирішення проблем соціального виховання сучасної молоді, використання потенціалу освітніх установ різного типу з розвитку особистості.

Так, філософському, соціологічному й психологічному осмисленню закономірностей, принципів і методів наукового пізнання та соціально-педагогічного впливу на особистість присвячені праці В. Андрущенка, І. Беха, І. Гавриленка, Б. Гершунського, М. Горлача, М. Кагана, О. Леонтєва, В. Лутая, В. Москаленко, О. Скідана, Л. Сохань, В. Харчева та ін.

Ключові поняття соціальної педагогіки й соціальної роботи («соціалізація», «соціальна адаптація», «соціальна активність», «соціальне виховання», «соціальне середовище» та ін.) досліджувалися Р. Арцишевським, А. Бойко, Н. Бурою, Ю. Гапоном, А. Капською, О. Карпенко, П. Клішом, Л. Коваль, Н. Лавриченко, М. Лукашевичем, А. Малько, І. Миговичем, П. Середою, С. Хлебик та іншими вченими.

На реалізацію ідей особистісно орієнтованого підходу, підсилення ролі виховання в освітніх установах і суспільстві, проектування соціокультурного молодіжного середовища спрямували увагу як вітчизняні вчені І. Бех, Н. Доній, Р. Маліношевський, І. Шевчук так і науковці близького зарубіжжя Н. Алексєєв, Д. Белухин, Е. Висангириєва, С. Гиль, М. Груздев, С. Гребенчиков, Р. Камалов, Т. Машарова, С. Назиров, Н. Стрельцова.

Теорії розвитку особистості у процесі освіти і соціалізації окреслили коло наукових інтересів Е. Крюкової, А. Мудрика, І. Пашковської, Д. Шамсутдінова; проблемами виховання молодого фахівця в умовах соціокультурних змін займався А. Пономарьов.

Крізь призму соціально-економічних та політичних трансформацій досліджують молодіжне середовище в своїх роботах М. Головатий, О. Яременко, В. Кулік, Т. Голобуцька, О. Голобуцький та інші.

Питанням щодо сутності поняття «молодь» та вікових меж молоді присвячено праці українських вчених М. Головатого, В. Головенька, А. Карнауха, В. Куліка, М. Пірен, М. Перепелиці, в яких розкривається поняття «молодь» та досліджується в цілому проблема формування та реалізації молодіжної політики й питання професійної соціалізації молодого покоління.

Дослідженню духовного світу і культури студентської молоді присвячені публікації В. Андрущенка, В. Антоненка, В. Астахової, В. Бакірова, І. Беха, В. Беха, А. Бичко, І. Бойченка, Г. Волинка, М. Головатого, Л. Губерського, В. Євтуха, І. Зязюна, В. Князева, М. Култаєвої, А. Конверського, В. Кременя, В. Литвина, М. Михальченка, М. Мокляка, І. Надольного, Б. Новікова, В. Пазенка, І. Прокопенка, О. Семашка, О. Сидоренка, В. Ярошовця, Т. Яшук.

Зазначимо, що в останнє десятиріччя вітчизняними вченими проведено низку досліджень специфіки соціальної та соціально-педагогічної роботи з окремими категоріями населення в різних освітніх системах (Л. Міщик, І. Зверєва, А. Капська, В. Сидоров, О. Пічкарь,

І. Мигович, Г. Лактіонова, І. Козубовська, Г. Попович, С. Марченко, Н. Лавриченко, Н. Романова та ін.).

Сьогодні виникає необхідність комплексного дослідження системи поглядів на соціально-педагогічну роботу з молоддю зарубіжних і радянських учених та виокремлення важливих положень для сучасного трактування цієї проблеми.

Перебуваючи на перехідній стадії від світу дитинства до світу дорослих молоде покоління переживає важливіший етапу своєю житті – сімейної і поза сімейної соціалізації. Соціалізація – це процес становлення особистості, навчання і засвоєння індивідом цінностей, моральних норм, установок, зразків поведінки, притаманних даному суспільству, соціальної спільноти, групі. Межі молодіжної групи розмиті й рухливі, але зазвичай в Україні до молоді відносять населення у віці між 14-ю і 30-ю роками. Низька вікова межа визначається, зокрема тим, що з 14 років настає фізична зрілість і відкривається доступ до трудової діяльності. Верхньою межею вважається вік досягнення трудової і соціальної стабільності (професійне самовизначення, економічна самостійність), створення сім'ї, народження дітей.

Молодь, її проблеми, як великої і специфічної соціально-демографічної групи, напрями соціалізації та процеси самореалізації у суспільстві вивчають різні науки та наукові дисципліни, тому найбільш об'ємний, узагальнюючий «портрет» молоді людини, молоді генерації (покоління), понад усе в конкретно-історичний час і в конкретному суспільстві, можна уявити лише на міждисциплінарному рівні, тобто з урахуванням даних багатьох наук (соціології, філософії, психології та ін.), в комплексі, як феномен [5, 15].

Розглянемо визначення поняття «молодь» в довідниковій літературі.

Як соціально-демографічну групу, що вирізняється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального стану і зумовлених тими чи іншими соціально-психологічними якостями, визначає молодь Велика Радянська Енциклопедія.

В короткому енциклопедичному словнику із соціальної філософії тлумачення поняття «молодь» представлено як соціально-демографічну верству, групу суспільств, що виділяється в основній сукупності віковими характеристиками, особливостями соціального становища і зумовленими цим соціально-психологічними властивостями.

За «Словником соціологічних і політологічних термінів» молодь – це велика соціальна група, що має специфічні соціальні й психологічні риси, наявність яких визначається як віковими особливостями молодих людей, так і тим, що їхнє соціально-економічне і суспільно-політичне становище, духовний світ перебувають у становленні, формуванні.

Отже, визначення ключового для нашої статті поняття «молодь» є майже ідентичними, проте мають місце і певні, вельми істотні розбіжності. Безпосередньо йдеться про особливості вікової періодизації молоді. Такі особливості відмічали і пояснювали багато видатних діячів минулого. Наприклад, свою вікову періодизацію молоді пропонував видатний французький філософ, соціальний мислитель Ж.-Ж. Руссо. На його думку, на шляху досягнення дорослості людина проходить п'ять етапів становлення: від народження до кінця першого року; від 2 до 12 років; від 12 до 15 років; від 15 до 20 років; від 20 до 25 років. При цьому періодом юності Ж.-Ж. Руссо вважав вік з 15 років і характеризував його як момент певної кризи, коли молода людина не визнає над собою керівництва і не хоче бути керованою [8, 12].

Людина, і особливо молода, яка поступово вступає у продуктивне життя, завжди була і є першопричиною, носієм, джерелом і результатом усіх суспільних відносин і перетворень. Як зауважують російські вчені: «Сучасне суспільство має відкрити молодь як об'єкт історії, як винятково важливий чинник змін, носія нових ідей і програм, як соціальну цінність особливого ґатунку. Без фундаментального переосмислення ролі молоді в соціальних процесах, без перевертання в свідомості щодо її феномена людство неспроможне прорватися до нових висот цивілізації» [7, 39, 41].

Варто наголосити, що наведене вище зауваження має безпосереднє відношення до будь-якого суспільства, але значною мірою – до суспільств нестабільних, що трансформуються, перебудовуються в плані своїх політико-економічних систем, принципів та механізмів функціонування. У цьому разі безпосередньо йдеться про пострадянські, постсоціалістичні країни, а також про новітню Україну. Це важливо тому, що проблеми молоді, молодого покоління у будь-якому суспільстві, за будь-яких умов і обставин мають розглядатися з погляду трьох основних взаємозв'язаних аспектів:

– що може дати молоді, молодому поколінню суспільство, держава для їхнього розвитку, соціального, громадянського становлення і самореалізації;

– що спроможна і може дати сама молодь, молоде покоління суспільству, державі для

їхнього поступального, прогресивного розвитку та функціонування;

– як найповніше можна використати, зреалізувати потенціал молоді не лише у власних, а й суспільних інтересах.

Сучасна молодь, з одного боку, відчуває себе особливою групою суспільства, з другого – усе більше страждає від невирішеності своїх специфічних проблем. Досить важливим фактором, який деформує свідомість молоді, є відсутність довіри до неї з боку суспільства. Молодь є частиною суспільства, вона входить у розмаїття його зв'язків і відносин, однак дуже рідко залучається до вирішення та реалізації програм розвитку суспільства. Це визначає суперечності, котрі існують на рівні взаємодії «молодь – суспільство». Найбільш суттєві з них такі:

- рівень освіти та матеріальний стан молоді;
- потяг до знань і необхідність працювати;
- прагнення до самостійності й економічна залежність від батьків;
- професійний статус і потреби сучасного ринку праці;
- бажання вирішувати власні проблеми самостійно та реальна участь у прийнятті управлінських рішень.

Також не можна залишити поза увагою і специфічні функції, які здійснює молодь в суспільстві, зокрема:

- функція відтворення, яка полягає в збереженні та відтворенні на більш високому рівні всієї системи суспільних відносин;
- трансляційна – це передавання наступним поколінням знань, досвіду, традицій і цінностей;
- інноваційна, що полягає у творчому розвитку, вдосконаленні всього, що створено попередніми поколіннями [10, 67-69].

Як зазначалося вище, у виробленні ефективної молодіжної політики з'ясування суті та змісту процесів життєвого самовизначення молоді людини неабияку роль відіграють вузи. Це підтверджує здійснений аналіз сучасної педагогічної літератури і досвіду роботи провідних українських вишів у галузі соціалізації і виховання студентської молоді, який дозволяє окреслити коло певних проблем. Одна з найважливіших – проблема виховання, якісного визначення і цілеспрямованого розвитку особистості молоді людини. Виховання студентів у системі вищої професійної освіти, орієнтоване на формування базової культури особистості, включає:

- подальший розвиток соціального і життєвого досвіду особистості, її мотиваційної сфери, соціально-комунікативних умінь і навичок;
- формування навичок прийняття рішень у послідовному і відповідальному здійсненні соціальних функцій;
- підтримку професійного зростання;
- громадянське самовизначення;
- усвідомлене формування соціально прийняттого способу життя.

Реалізація вказаних цілей у свою чергу припускає створення єдиного соціокультурного виховного простору університету. Соціальний виховний простір – спеціально організована педагогічна сфера, структурована система педагогічних чинників і умов становлення особистості студента. Головним системоутворюючим чинником, на нашу думку, має виступати особистісно-орієнтоване виховання гуманістичного типу, а важливими умовами формування гармонійної особистості молоді людини-студента в соціокультурному виховному просторі є широке використання у діяльності педагогів і студентів різноманітних культурних цінностей, національних традицій, створення нового культурного середовища, освоєння загальнолюдських цінностей світової, національної культури.

Молода людина має відчувати ставлення до себе та своїх потреб через впровадження молодіжної політики безпосередньо на місцях. Якщо у результаті її здійснення створюються необхідні умови, надаються достатні гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління, то воно буде здатне і матиме бажання спрямовувати свій потенціал відповідно до інтересів суспільства. Брак такої політики або її неадекватне проведення, як справедливо зазначає М. Головатий, «призводить до серйозних кризових явищ у молодіжному середовищі зокрема й у всьому суспільстві загалом» [1, 9]. Саме удосконалення державної молодіжної політики у контексті модернізації України вимагає проведення системних фундаментальних та прикладних досліджень молодіжного середовища, молодіжного та дитячого руху і внесення пропозицій стосовно розроблення економічних, соціальних, організаційно-правових

механізмів здійснення цієї політики, вирішення нагальних проблем молодих людей. У цьому напрямі значних позитивних зрушень можна досягти шляхом:

- розширення наукових досліджень з питань соціалізації молоді, проблем реалізації державної молодіжної політики;
- здійснення моніторингу соціального становища молодих людей;
- вивчення інтересів, запитів, настроїв та уподобань молоді з урахуванням її диференціації за соціальним становищем, статусом, місцем проживання, віковим розподілом;
- активного використання соціальних мереж як важливого ресурсу в розвитку системи інформування молоді [3].

Таким чином, на основі здійсненого аналізу, можна стверджувати, що молодь є рушійною силою процесу розвитку суспільства, яка потребує участі багатьох елементів соціальної системи в її формуванні та розвитку. Соціальна робота з молоддю в Україні знаходиться на етапі становлення і усі окреслені труднощі й досягнення її інституціоналізації при нестачі фінансування й законодавчої недосконалості є показниками складності цього процесу і надзвичайної важливості. Крім цього, глибоке розуміння і осмислення необхідності удосконалення змісту соціальної роботи з молоддю на основі вітчизняного та інноваційного досвіду, яка повинна здійснюватися в інтересах молодої людини і нашого суспільства, суттєво звузить коло проблем і полегшить трансформаційні процеси, що відбуваються в українській державі загалом.

Література:

1. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Ф. Головатий // Укр. наук. дослід. ін-т проблем молоді. – К. : Наукова думка. – 1993. – С. 6-10.
2. Кон И. С. Краткий словарь по социологии / Под ред. Д. М. Гвишиани, Н. И. Лапина. – М. : Политиздат, 1998. – 479 с.
3. Молодь в умовах становлення Незалежності України (1991-2011 роки): щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Державний інститут розвитку сімейної та молодіжної політики; [редкол.: О. В. Белишев (голова) та ін.]. – Київ, 2011. – 276 с.
4. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е. М. Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.
5. Моніторинг громадської думки населення України // Інформ. бюл.: Спец. вип. «Молодь-1997». – К. : ЦСМ/УІМ, 1997. – № 9. – 33 с.
6. Національна доповідь про людський розвиток 2011 «Україна: на шляху до соціального залучення». – К. : Програма розвитку ООН в Україні, 2011. – С. 49.
7. Про становище молоді в Україні (за підсумками 2004 р.): Щорічна Доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. – К. : Український ін-т соціальних досліджень, 2006. – С. 6-13; 39; 41.
8. Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: В 2-х т. / Под ред. Г. Н. Джибладзе; сост. А. Н. Джурицкий. – М. : Педагогика, 1981. – Т. 2. – 336 с.
9. Социология молодежи: учебник / Под ред. проф. В. Т. Лисовского. – СПб. : Изд-во СПб ун-та, 1996. – 460 с.
10. Шуст Н. Б. Інноваційна діяльність молоді: сутність, структура, функції. – Вінниця, 2012. – 141 с.

В статье анализируются разные подходы к определению понятия «молодёжь». Обосновывается значимость проведённых научных исследований в данном направлении, очерчивается круг специфических проблем молодых людей, определяется важность исходных позиций взаимовлияния социальных, социально-педагогических и образовательных учреждёний относительно социализации и воспитания молодёжи в Украине.

Ключевые слова: Молодёжь, молодой человек, личность, вуз, социум, общество, проблема, молодёжная политика, трансформация.

The article analyzes different approaches to the definition of «youth». It substantiates the importance of research performed in this field, defines the range of specific problems of young people, and determinates the importance of the initial interaction of social position, social and